

2021

Commemoració del 125è aniversari
del naixement
(1896 - 1967)

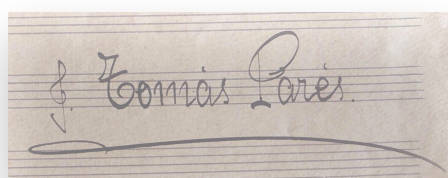

125

Joan
Tomàs

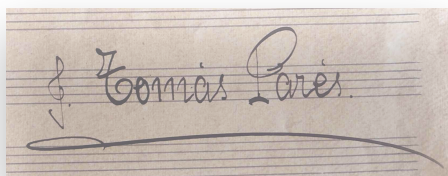

Joan Tomàs 1921

CONTINGUT

Contingut	2
- Justificació	3
- El Mestre Joan Tomàs i Parés	4
- Principals camps de treball:	7
· Director de cors i mestre d'orfeons	7
- L'Orfeó Català	8
· Folklorista:	10
- Ateneu Enciclopèdic Popular	10
- Obra del Cançoner Popular de Catalunya	11
- Secció folklòrica de l'IEM-CSIC	14
· Mestre de música i professor de musicologia	16
· Compositor	17
- Ecripts de Joan Tomàs	18
- Sobre Joan Tomàs	20
- Organització	23
- Programació	25
- Galeria	29

JUSTIFICACIÓ

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a través de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural incita la celebració, el 2021, de l'Any Joan Tomàs i Parés (Barcelona, 1896 - 1967) amb motiu dels 125 anys del seu naixement. La data oficial d'inauguració de l'Any serà el 5 de març.

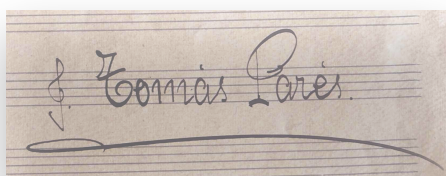
Joan Tomàs i Parés va ser un músic molt actiu, entregat incansablement a la cultura del país. La seva aportació al patrimoni cultural català és insubstituïble, tant per la quantitat com per la qualitat de la seva obra, a través de l'estudi, la investigació i la transmissió en classes, escrits, conferències i concerts.

Va realitzar una important tasca de recerca i recull de cançons, danses i músiques instrumentals populars. Va treballar per preservar i promoure la música popular com a patrimoni de la cultura catalana. També va ser un dels grans impulsors del moviment coral català i de la renovació pedagògica musical i rítmica. Totes aquestes idees immerses en la seva personalitat, queden manifestes, també, en les seves composicions.

Amb el seu caràcter silenciós, respectuós, discret i humil, i la importància del seu rigorós mestratge a través de la música i de la seva afable persona, va arribar a molta gent. A les seves mans els cors creixien i assolien grans èxits, alguns passaven a ser orfeons. Conèixer el mestre Tomàs commovia admirablement, incentivava a aprendre, millorar com a persona i col·laborar en la proposta que s'estés duent a terme.

Liliana Tomàs i Roch

comissària de l'Any Joan Tomàs i Parés

EL MESTRE JOAN TOMÀS I PARÉS

Va néixer el 4 d'abril de 1896 al carrer de la Unió de Barcelona; fill de Benet Tomàs i Veciana, natural d'Alcover (Alt Camp), i Rosa Parés i Rovira, de Bonastre (Baix Penedès). Els seus pares provenien de famílies pageses, però Benet Tomàs va ser ebenista i un cop casat i ja amb fills, la seva professió el va portar a establir-se a Barcelona i obrir una botiga al carrer Comtal. Joan Tomàs va ser l'onzè fill, però ell només va conèixer la seva germana Francisca (1883- 1923), tretze anys més gran, perquè els altres havien anat morint per diverses causes.

Des de ben petit, pel carrer l'atreïen les músiques (les pianoles dels pidolaires, els teatrins, les campanes...) i quan arribava a casa, al piano de la seva germana, tocava les melodies que acabava de sentir. Joan Tomàs tenia l'oïda absoluta, sense encara haver estudiat música.

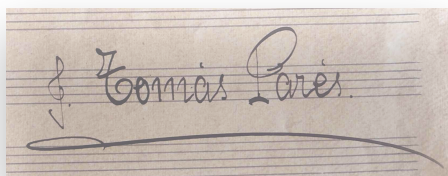
Amb deu anys, va començar els estudis a l'Escola Municipal de Música de Barcelona. L'any següent va entrar de cantaire a la secció infantil de l'Orfeó Català i quatre anys després a la secció d'homes.

Amb catorze anys, va presenciar una actuació de cançons amb gestos de l'Escola Choral de Terrassa dirigida per Joan Llongueres al Palau de la Música. Allà va descobrir l'educació musical amb la qual creuria fermament, s'hi formaria i promouria per aplicar-la a totes les escoles i orfeons.

El 1912, un grup de cantaires, entre ells Joan Tomàs, va fundar l'Agrupació Excursionista de Catalunya (AEC). És a les excursions que comença a recollir cançons, danses i músiques arreu.

Va signar la seva primera composició *Violes marcides* per a veu i piano el 27 de febrer de 1913, quan encara no havia fet els disset anys, i sempre més va seguir component.

Amb 18 anys va obtenir el títol de professor de música a l'Escola Municipal, i dos anys després el títol de mestre a l'Escola Normal Superior de Mestres de Barcelona.

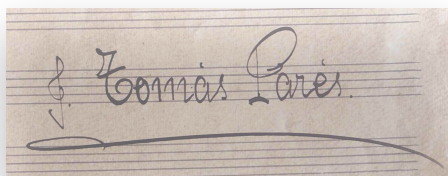
El 1915 va ser nomenat professor de l'Escola Catalana Mossèn Cinto i director del Chor Infantil Mossèn Cinto, el qual quatre anys després va passar a ser orfeó; el mateix any que Lluís Millet el va nomenar mestre de la secció de nois de l'Orfeó Català. Així iniciava una llarga i intensa carrera de director de cors i orfeons, incloent-hi la sostdirecció de l'Orfeó Català del 1946 al 1966.

També va ser membre fundador, l'any 1916, de l'Esbart Folklòric de l'Ateneu Enciclopèdic Popular (AEP), juntament amb Josep Maria de Sucre, Sebastià Giralt, Aureli Capmany i Joan Amades. Tant amb l'AEC com amb l'AEP, el mestre Tomàs feia sortides i recollia cançons populars que després harmonitzava i en programava audicions que ell mateix acompanyava al piano. Per presentar aquestes audicions convidava les principals personalitats de la cultura del moment a parlar, en forma de conferències, sobre la cançó popular catalana.

El 1920 va ser nomenat professor de l'escola coral de l'Orfeó Català. A partir d'aquí, va ser mestre de música en diverses escoles: l'Escola del Mar, l'Escola del Bosc, el Grup Escolar Baixeras...

Joan Tomàs va ser convocat com a membre de l'Esbart Folklòric de l'Ateneu Enciclopèdic Popular a la primera sessió sobre l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, el 6 de gener de 1922 al Palau de la Música Catalana. Va ser així com va començar la seva incansable col·laboració en aquesta magna obra que no cessà fins que la Guerra Civil li ho va impedir. En va fer 23 missions de recerca, recollint-ne més de deu mil cançons.

El 1923 es va casar amb Trinitat Bonell i Riera, amb qui va tenir tres fills (Joan, Antoni i Jordi).

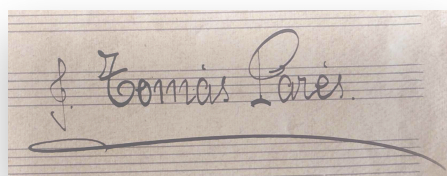

La intensa trajectòria del mestre Tomàs dirigint, donant classes, recollint cançons, component... va quedar interrompuda amb l'esclat de la Guerra Civil. Tota la feina que realitzava a l'Orfeó Català, a l'Obra del Cançoner, a tantes corals i escoles, es va veure molt reduïda, pràcticament a les escoles privades religioses i a les capelles de música. A més de les dificultats per tirar endavant la família i de la constant preocupació per companys estimats i personalitats de la cultura catalana que eren assassinats o exiliats, Joan Tomàs, un home tant actiu, treballador, entregat a la música i l'educació catalanes, va haver de sotmetre's a donar les classes en castellà i ensenyar cançons que no li agradaven. El país, el patrimoni cultural que ell tant estimava i admirava, i pel qual treballava abnegadament amb la il·lusió de preservar-lo i promoure'l, quedava destruït i prohibit.

Va ser el 1945 que va tornar a la tasca de recollir cançons a través de l'Institut Espanyol de Musicologia del Consell Superior d'Investigacions Científiques, fent-se càrrec dels treballs de la Secció de Folklore Musical.

L'Orfeó Català va reprendre les seves activitats el 1946 i Joan Tomàs va passar a ser-ne sotsdirector exercint així una llarga i intensa trajectòria de memorables concerts i activitats al costat dels més grans mestres d'aquell moment.

Va morir el 7 de novembre de 1967. El seu fèretre va ser dut a les espatlles dels qui l'estimaren per la Rambla Catalunya, amb els carrers plens de gent. Tots els diaris van parlar de la seva persona amb les millors excel·lències.

PRINCIPALS CAMPS DE TREBALL

Joan Tomàs va ser un gran pedagog i músic destacat en diversos àmbits a través dels quals desenvolupava la seva vàlua. D'aquesta manera, treballador intens i incansable, va deixar un bon nombre d'escrits publicats d'estudis i conferències que ell mateix va exposar en diverses ocasions, sempre sobre temes de pedagogia musical o cançó popular.

Pianista i organista, des de molt jove, va tocar o acompanyar concerts, assajos, classes, proves... al llarg de tota la seva trajectòria professional.

Amb tot, les facetes en que més va destacar van ser com a **director, folklorista, mestre i compositor**.

Director de cors i mestre d'orfeons

El mestre Tomàs va dirigir els següents cors, orfeons i capelles de música:

Chor Infantil Mossèn Cinto (1915) - Orfeó Mossèn Cinto (1919)

Cor d'homes dels Lluïsos de Sant Andreu de Palomar - Capella de Música del Centre Sant Lluís Gonzaga de Sant Pacià - Orfeó Lluís Millet (1923-1953)

Orfeó del Centre Social de Betlem (1925)

Schola Cantorum del Seminari conciliar de Barcelona (1926-63?)

Orfeó L'Avenç d'Esplugues (1927-36)

Escola Choral de Terrassa (1928-36)

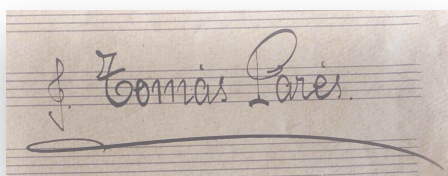
Capella de Música de Sant Pere de Terrassa (1928-36)

Orfeó Castellarenc de Castellar del Vallès (1929-32)

Coral del Grup Escolar Pere Vila (1932-66)

Als cors i orfeons que dirigia hi ensenyava solfeig i educació musical i rítmica Dalcroze.

El 1947 es va fundar l'Oficina Tècnica dels Cors i Orfeons de Catalunya dirigida per Lluís Maria Millet, Joan Tomàs i Josep Jordi Llongueres, i el 1960 va passar a ser el Secretariat d'Orfeons de Catalunya.

Joan Tomàs a l'Orfeó Català

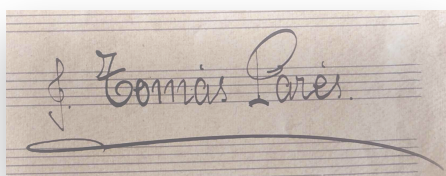
El 1919, Lluís Millet va nomenar Joan Tomàs mestre de la secció de nois de l'Orfeó Català, i el 1920 professor de l'escola coral.

Joan Tomàs formà part de l'equip de mestres que van fer realitat el projecte dels fundadors de la institució. Va compartir reunions, assajos, classes, proves, tribunals, conferències, escrits, concerts, sortides, excursions, viatges, correspondència, homenatges, àpats, trobades... amb els qui havien sigut els seus mestres i, ara, els seus companys: Lluís Millet, Francesc Pujol, Joan Llongueres o Joan Salvat.

Incorporat a l'equip de directors i mestres de l'Orfeó, entre altres, varen fer amb grans èxits:

- la primera audició a l'estat espanyol, el 1921, de la *Passió segons Sant Mateu* de J.S.Bach
- la *Novena simfonia* de Beethoven, el 1923, amb Pau Casals i la seva orquestra
- el mateix any, la commemoració del 715 aniversari de Jaume I, a Barcelona i a Montpeller
- el 1925 uns concerts a Roma que de tant èxit van ser el detonant perquè la dictadura de Primo de Rivera ordenés la clausura de l'Orfeó durant quasi quatre mesos
- el 1926 van cantar en l'emissió inaugural de Ràdio Barcelona
- el 1927 van interpretar la *Missa Solemnis* de Beethoven
- el 1930 van fer concerts a València i Sevilla

El 1946 va ser nomenat sotsdirector de l'Orfeó Català, juntament amb Josep Jordi Llongueres i amb Lluís M. Millet de director. Tots tres junts van formar un sòlid i compenetrat equip que va ser capaç de fer renéixer i créixer la institució després d'haver passat la Guerra Civil i de les defuncions dels seus mestres Millet i Pujol. A més, varen seguir realitzant les activitats diàries de l'Escola Coral i les diferents seccions de cors de l'Orfeó.

En aquesta nova etapa com a sotsdirector, entre altres obres van fer els següents concerts memorables, amb èxits multitudinaris i per diferents llocs:

Rèquiem de Mozart (1946)

Oratori *Elias* de Mendelssohn (1949)

Gran Missa en Si m de J.S.Bach (1951)

Les Estacions de F.J.Haydn (1952), dos anys després se'n féu un enregistrament discogràfic

Rèquiem de G.Fauré (1953)

Festival Bach i Beethoven (1955)

Passió segons Sant Mateu de J.S.Bach (1958), de la que se'n féu un enregistrament discogràfic

Stabat Mater de F.Poulenc (1958), amb la presència del mateix autor

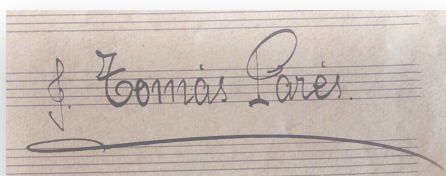
El Pessebre de Pau Casals (1962), gira de l'estrena a Europa (Roma, Toulouse, Asís i Florència)

Misa Solemnis de L.V.Beethoven (1963)

Rèquiem de G.Verdi (1964), concert número 1.000 de l'Orfeó

Aquests èxits van ser possibles gràcies a la intensa dedicació i entesa dels tres directius juntament amb les participacions puntuals de grans professionals, també amics i reconeguts artistes com: Josep Maria Roma, Gaietà Renom, J.López Esparbé, Concepció Callao i Eduard Toldrà entre d'altres.

Tots aquests càrrecs dins l'Orfeó Català, Joan Tomàs els va exercir fins el 1966 i el de sotsdirector, l'Orfeó li va mantenir fins que va morir el 1967.

Folklorista

- Excursionisme i l'Ateneu Enciclopèdic Popular

Joan Tomàs va viure i participar activament del creixement i l'expansió de l'excursionisme i del moviment folklòric, cançonerístic i coral propi de l'època.

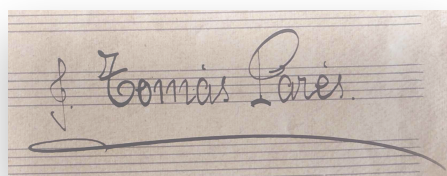
El 1916, juntament amb Josep Maria de Sucre, Sebastià Giralt, Aureli Capmany i Joan Amades, va fundar l'Esbart Folklòric de l'Ateneu Enciclopèdic Popular (AEP).

En les sortides i excursions amb l'AEP, Joan Tomàs va recollir més d'un centenar de cançons populars amb la col·laboració de Joan Amades i Sebastià Giralt. Aquestes cançons les va publicar a la revista de l'AEP Excursions fins el 1934 i a les revistes Catalunya Gràfica i Olympia.

Del 1918 al 1935, des de l'Esbart Folklòric de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, Joan Tomàs va organitzar i programar conferències i audicions en les que convidava els principals personatges de la cultura del moment: Apel·les Mestres, Lluís Millet, Joan Llongueres, Rossend Serra i Pagès, Francesc Pujol... a parlar de *Consideracions sobre la Cançó Popular Catalana*. Aquelles audicions tenien almenys una part de cançons populars recollides per l'Esbart Folklòric, harmonitzades i acompanyades al piano pel mateix Joan Tomàs, i interpretades per companys seus solistes de l'Orfeó Català (com Emili Vendrell, Ramon Crespo, Andreua Fornells i Pilar Roca), o pel Chor Infantil - Orfeó Mossèn Cinto, dirigits per ell mateix.

El gener de 1918 va publicar els primers reculls de cançons cantades per la seva mare, Rosa Parés, i per la mare de Sebastià Giralt, Maria Turet.

El 1919 va ser nomenat director musical de l'Esbart Català de Dansaires (fins el 1921) i hi va crear la Secció de Gimnàstica Rítmica. El 1920, juntament amb Felip Blasco i una balladora de l'Esbart, van viatjar a Vilanova i la Geltrú per recollir i recuperar les *Danses de Vilanova*.

Obra del Cançoner Popular de Catalunya

El 6 de gener de 1922 es va inaugurar al Palau de la Música Catalana la primera sessió del Cançoner, en la que Joan Tomàs hi va assistir com a membre de la Secció Folklorica de l'Ateneu Enciclopèdic Popular juntament amb el seu amic i company Joan Amades.

Joan Tomàs va treballar en l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya des del primer any fins a l'últim, aportant cançons recollides a través de concursos, donacions i missions de recerca.

Va presentar reculls de cançons en diferents concursos de la Festa de la Música Catalana obtenint els següents premis:

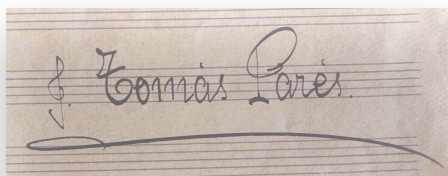
Al Concurs IXè, any 1921-22, al tema XIè; premis oferts a reculls de tonades i lletres de cançons populars catalanes:

- "*Recull de cançons populars catalanes*" (accèssit, 150 pts)
- "*Recull de cançons populars de la contrada del Vallès*" (premi extraordinari, 100 pts)

I, juntament amb en Joan Amades:

- "*Recull de cançons populars*" (75 pts)
- "*Folklore Barceloní*" (50 pts)
- "*Recull de cançons populars catalanes*" (150 pts)
- Pel recull més abundós i important de cants i cantarelles d'infants i jocs infantils "*Tonades infantils*" (250 pts)
- Al recull més abundós i important de toques i crides típiques i de tota mena de música popular que no siguin cançons, danses o ballets "*Baladrers barcelonins*" (accèssit, 150 pts)
- I el 1924, el recull de tonades i crides típiques amb el "Lema: Soroll de carrer" (250 pts)

Va fer una donació de melodies cantades per la seva mare, Rosa Parés, el 1924.

Del 1922 al 1936, va fer vint-i-tres missions de recerca per l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya: vint juntament amb un altre col·lector i tres tot sol.

Els missioners amb qui va dur a terme missions conjuntes són:

Joan Llongueres i Badia (1)
Bartomeu Llongueres i Galí (2)
Antoni Bonell (2)
Joan Amades (11)
Lluís M. Millet (1)
Esteve Albert (2)
Joan Llongueres i Galí (1)

Joan Tomàs va realitzar les següents missions de recerca per a l'OCPC:

1922: Missió núm. 2, amb Joan Llongueres i Badia (Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, les Planes d'Olot, la Celleria, el Pasteral).

1923: Missió núm. 3, amb Bartomeu Llongueres (Girona, Olot, Sant Martí del Clot, Sant Feliu de Pallerols, Rupit, Sant Miquel de Pineda i Amer).

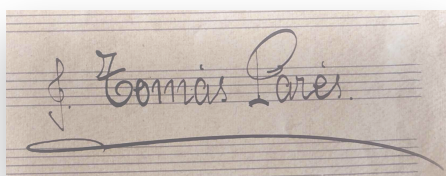
1924: Missió núm. 6, amb Bartomeu Llongueres (comarca d'Olot).

1925:

- Missió núm. 10, tot sol (Les Peces d'Albinyana).
- Missió núm. 12, amb Antoni Bonell (Olot i comarca, la Vall de Bianya).

1926:

- Missió núm. 16, amb Antoni Bonell (la Garrotxa i Figueres).
- Missió núm. 19, tot sol a la Casa de Caritat de Barcelona, en tres etapes.

1927:

- Missió núm. 24, tot sol a la Casa de Caritat de Barcelona (tercera etapa).
- Missió núm. 27, amb Joan Amades. Recerca de música instrumental (Vilanova, Montblanc, Begues, Sant Quintí de Mediona, Sant Pere de Riudebitlles).
- Missió núm. 28, amb Joan Amades. Recerca de música instrumental.
- Missió núm. 29, amb Lluís M. Millet (l'Empordà).

1928:

- Missió núm. 33, amb Joan Amades. Recerca de música instrumental (El Vendrell, Torà, Sant Jaume dels Domenys, Sant Pere de Torelló).
- Missió núm. 37, amb Joan Amades, continuació missió 28. (Alt Empordà).

1929:

- Missió núm. 40, amb Joan Amades. Recerca de música instrumental.
- Missió núm. 41, amb Joan Amades (Ribera del Segre, Segarra, Ribera del Sió i la Noguera).

1930: Missió núm. 43, amb Joan Amades (comarques lleidatanes).

1931: Missió núm. 48, amb Joan Amades (Baix Llobregat).

1932:

- Missió núm. 49, amb Joan Amades (Valls i a Aiguafreda).
- Missió núm. 51, amb Esteve Albert (Mataró).
- Missió núm. 53, amb Joan Amades (frontera catalana d'Aragó, Ribera del Segre, les Garrigues i la Baixa Segarra).

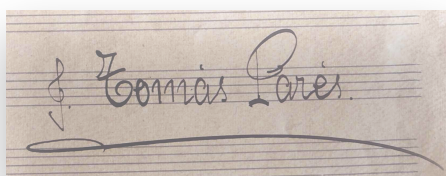
1933:

- Missió núm. 57, amb Joan Amades (Graus).
- Missió núm. 59, amb Esteve Albert (Mataró i Sant Andreu de Llavaneres).

1935:

- Missió núm. 61, amb Joan Llongueres i Galí (Vall de Ribes, Cerdanya i Baridà).

El 19 de juliol de 1936 havia d'iniciar una missió a la Vall d'Aran que no va poder dur a terme per l'esclat de la Guerra Civil a Barcelona.

Joan Tomàs va recórrer el territori dels Països Catalans i va recollir-hi més de deu mil melodies (cançons, danses, jocs...). És el músic que més missions va fer i més cançons va recollir per aquesta magna obra; a part de les que va col·lectar des de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, l'Agrupació Excursionista de Catalunya i l'Institut Espanyol de Musicologia del Consell Superior d'Investigacions Científiques.

- Secció folklòrica de l'Institut Espanyol de Musicologia del CSIC

Després de la guerra, el 1945, va reprendre la tasca de recollir cançons a través de l'Institut Espanyol de Musicologia (IEM) del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), on es va fer càrrec dels treballs de la Secció de Folklore Musical succeint a Francesc Pujol.

Hi va fer les següents missions:

- 1945, missió 11. 421 cançons recollides (Cuenca, Madrid, Mallorca i València).
- 1946, missió 19. 265 cançons recollides (León i Valladolid).
- 1947, missió 17. 207 cançons recollides (Burgos, Soria i Saragossa).
- 1959, missió 61. Amb Bonifacio Gil García. 39 melodies recollides per Joan Tomàs (Ávila, Madrid, Salamanca, Segovia i Toledo).

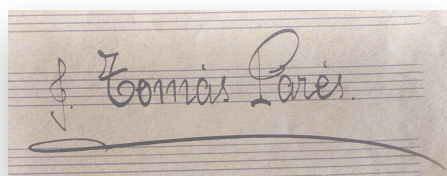
A la revista Anuario Musical de l'IEM es van publicar diversos estudis de Joan Tomàs, per exemple:

«Instrumentos de música popular española» amb José Antonio de Donostia, Pare Donostia (1947).

«Las variantes en la canción popular» (1959).

«L'hereu Mill, arxiu vivent de cançons populars catalanes» (1958-61).

«Canciones Populares de trabajo» (1966).

De les investigacions musicològiques que realitzaven a les missions folklòriques fruit del treball de camp, els recol·lectors en feien conferències.

Algunes de les que Joan Tomàs va dur a terme són:

"Difusión y variantes comarcales de una Canción Popular" (1946)

"El Compás de Cinco en la Canción Popular Española" (1947)

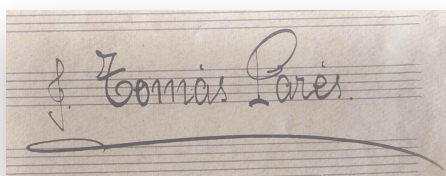
"Las canciones populares de la provincia de Cuenca" (1948)

"Música popular española de la provincia de León" (1949)

Per l'edició del 1r grau del *"Cancionero escolar español: colección de cantos tradicionales"* va fer, el 1954, la selecció, revisió i ordenació de les cançons, juntament amb en Josep Romeu Figueras.

Per l'edició del *"Cancionero Popular Español"* va col·laborar en el *"Cancionero popular de la provincia de Madrid"*. Posteriorment, la missió 11 feta per Joan Tomàs va servir de font per l'edició del *"Cancionero popular de la provincia de Cuenca"* i de *"Características musicales de las regiones que integran la provincia de Cuenca"*. També pel *"Cancionero popular de La Rioja"* es va utilitzar part del seu llegat.

Joan Tomàs va ser professor dels estudis de Musicologia al CSIC del 1955 al 1966 aproximadament. Un dels seus deixebles va ser en Josep Crivillé i Bargalló.

Mestre de música i professor de musicologia

Amb 18 anys va obtenir el títol de professor de música a l'Escola Municipal i dos anys després el títol de mestre a l'Escola Normal Superior de Mestres de Barcelona.

Va ser mestre de música a:

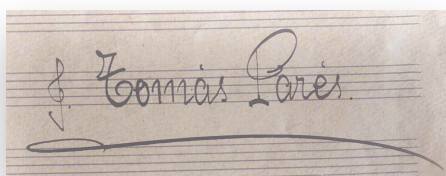
- Escola Catalana Mossèn Cinto (1915)
- Escola del Mar (1922)
- Escola del Bosc (1923)
- Grup Escolar Baixeras (1922-34)
- Jesuïtes Sarrià - Sant Ignasi (1927-66)
- Acadèmia de Música de Barcelona (1928-36)
- Escola Nacional Graduada de Molins de Rei (1929-31)
- Escoles Blanquerna (1930-39)
- Escola d'Estiu de la Generalitat (1931)
- Institut Català de Rítmica i Plàstica (1931...)
- Escoles Ribas de Rubí (1932-46)
- Orfenat del Patronat Ribas (1932-46)
- Grup Escolar Pere Vila (1932-66)
- Col·legi Sagrat Cor de Jesús (Jesuïtes de Casp) (1943-47)
- Escolapis de Sant Antoni (1943-47)
- Professor de Musicologia al CSIC (1955-66)

Responsable i exigent, era molt conegut pel rigor en el seu mestratge a través de la música (amb una afinació perfecte) i per la seva afable persona. Respectuós, discret i humil, i alhora alegre, sempre acompanyava el creixement i l'èxit. Conèixer el mestre Tomàs commovia admirablement, incentivava a aprendre, millorar com a persona i col·laborar en el projecte que s'estés duent a terme.

Joan Tomàs estava escrivint un mètode de pedagogia musical que volia publicar però que va deixar només en esborrany "*Libro escolar de solfeo. Iniciación al estudio de la música*".

El mestre Tomàs creia en una pedagogia activa i transversal interàrees. Aprenent música l'infant treballava les diverses assignatures i viceversa.

Exercia una metodologia humanística que considerava l'infant una bona persona, amb ganes d'aprendre i créixer, i capaç de valorar la satisfacció de complir amb responsabilitat els seus deures, i així sentir-se realitzat i compensat per l'esforç.

Compositor

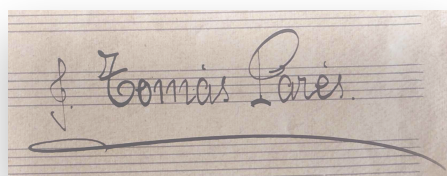
Joan Tomàs va escriure unes 100 composicions i 130 harmonitzacions de cançons populars recollides per ell mateix.

Les seves obres són, principalment:

- cançons a dues, tres, quatre i sis veus
- obra per a cant: una veu o dues (solistes o cors) acompanyades de piano, orgue o harmònim
- composicions instrumentals: piano sol, formacions de vent, per a violí, quartets o quintets de corda, per a orquestra
- obra lírica per a ser escenificada
- cançons i jocs dansats aplicant la metodologia Dalcroze

Moltes de les composicions de Joan Tomàs van ser cantades al Palau de la Música per les diferents seccions de l'Orfeó Català, amb grans ovacions. Algunes van ser enregistrades.

Quan va morir va deixar una carpeta plena de projectes pendents que tenia per compondre durant la jubilació, però que la malaltia que llavors va patir no li va permetre.

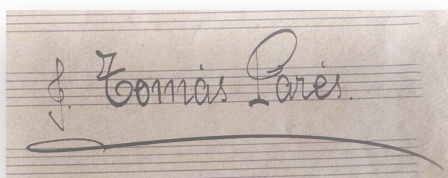
ESCRITS DE JOAN TOMÀS

"No cal solament recollir les belles cançons del passat, cal també fer-les reviure i retornar-les al poble. El poble retroba amb elles desseguida el seu esperit i el seu tremp de raça, que ofeguen massa sovint les eixorques i malsanes cançons dels nostres dies." (a la llibreta en que Joan Tomàs escrivia les lletres de les cançons i descripcions dels cantaires, a la missió num.2, 1922 a Les Planes d'Hostoles).

"Jo crec que la solució és a l'escola. Eduquem sòlidament als nostres infants, fem que la música, la bona música, tingui un lloc preferent a l'escola i ja veurem com les futures generacions, qui sap si la generació que ara puja, tindran un veritable gust per la música." (Joan Tomàs a la conferència: Potencialitat musical del poble català, 1932).

"El missioner, anant darrera les cançons, en passa de totes; però tot ho dóna per ben passat, ja que l'únic mòbil que el guia és l'amor a la nostra cançó popular. (...) queden poques persones velles amb prou memòria per recordar íntegrament la tonada o el text. Tots els cantaires, hagin o no recordat les cançons, han confirmat que les cançons velles són més boniques que les noves, i han lamentat que es perdin. Això em mou a proposar respectuosament, a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya la publicació més o menys immediata de petits volums de cançons a l'abast de totes les butxaques, perquè la cançó tornés al poble. Així els mestres de les escoles o els sacerdots podrien servir-se d'aquests volumets per ensenyar les cançons als infants. Podríem constituir com una mena de cançoners comarcals. Perquè és una necessitat sentida i viscuda. Molts capellans i moltes persones ens ho han indicat durant les nostres corrieres." (A la memòria de la missió núm. 61, el 1935).

"Mercès a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i a la generositat d'un gran patrici, s'ha pogut portar a terme aquesta noble tasca d'anar a recercar el tresor musical de la nostra terra, tresor que el dia que sigui conegut amb tota la seva integritat causarà l'admiració dels erudits de tot arreu. És un cas únic en el món, el de la nostra Catalunya, tan petita d'extensió i tan gran d'esperit; és ben bé un poble d'ànima artista." (A l'article Missió de "L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya" a les comarques de Ribes i i la Cerdanya. Revista Musical Catalana, Desembre 1935, Núm. 384).

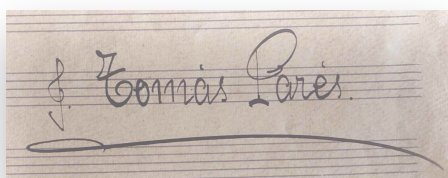

"Amic cantaire, t'has fet alguna vegada aquesta pregunta: «Per què sóc de l'Orfeó?» És evident que ets de l'Orfeó perquè, en primer lloc, t'agrada la música, ets amant d'aquest art excels que enlaira l'esperit, ens allunya de l'eixorc materialisme que arreu impera i ens proporciona gaudis inefables que cap altra de les belles arts pot fer sentir, pel què té d'impalpable, de subtil, d'intangible i de cosa alada i fugissera." (Conferència "Els Deures dels Cantaires dels Orfeons", 1953, a l'Orfeó de Sants).

"Quan l'orgue sona sol en una sala de concerts, la sala adquireix un matís litúrgic i esdevé un temple". (A la conferència "Comentaris a les obres d'orgue que el mestre Antoni Pomés tocarà a Sant Cugat el dia 21 de novembre de 1954").

"Permeteu-me, ara que ve a tomb, que expressi el meu agraïment més profund, primer, al meu pare, per la idea que va tenir de fer-me venir a l'Orfeó, i després, a tots els mestres, sense excepció, que ens han guiat pels camins de l'art més pur i noble, perquè el poquíssim que sóc en el ram de la música, a ells ho dec, que és com dir que ho dec a l'Orfeó Català". (Conferència "Records d'infantesa relacionats amb el mestre Francesc Pujol", 1955, a la sala d'assaigs de l'Orfeó Català).

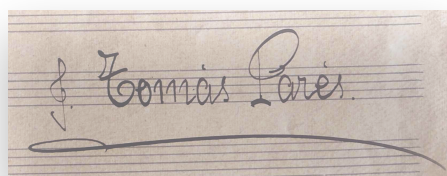
"Com que ell (Joan Amades) no era músic, li dolia no poder conservar les tonades de la seva mare i fou quan havent-ne parlat amb en Jové, aquest darrer ens féu conèixer i així va néixer la nostra col·laboració i la nostra amistat (...). Moltes de les coses que després publicà les havia trobades en les nostres excursions. N'havíem passades de totes: tips de caminar, excursions dalt d'un matxo, o bé en tartana o carro, pluges, assolellades, mal dormits (moltes vegades havíem hagut de compartir el llit) i mal menjats, però tot això no era res, perquè per damunt nostre hi havia l'ideal de la nostra cançó, que per nosaltres era, i és encara ara per mi, la més bella cançó que mai llavis de donzella, de mare, de pastor, d'avi, d'àvia o d'home feinejant, hagi cantat. (...) No feia cap publicació de melodia popular que jo no li hagués revisat." (Joan Amades, Folklorista, Jovenívola 1958).

SOBRE JOAN TOMÀS

"Les audicions públiques de cançons populars catalanes que sovint organitza l'Ateneu Enciclopèdic són sempre acollides amb el major interès. La darrera celebrada tingué per comentador l'il·lustre poeta i folklorista N'Apel·les Mestres, el qual preparà l'auditori amb algunes consideracions sobre la cançó popular catalana. L'encís de la seva paraula, ja no cal dir-ho, es repetí aquesta vegada, mereixent de quants l'escoltaren els més francs elogis. Acabada la dissertació del senyor Mestres, començà l'audició de cançons, harmonitzades amb cabal coneixement i destresa pel nostre benvolgut company, professor de l'Orfeó Català, En Joan Tomàs. Els interpretadors d'elles, senyoreta Pilar Roca, Francesc Torra i Ramon Crespo, solistes del mateix Orfeó, escoltaren durant el transcurs de la sessió llargs aplaudiments, que exigiren sovint la repetició de la cançó tot just entonada; amb tan bon sentit ho feren i un amor tan viu les inflamava totes. Un nou èxit, doncs, per al mestre Tomàs i per als seus col·laboradors, que ens plau força recordar des d'aquestes pàgines."
(Revista Musical Catalana. Març 1925).

"Un mestre d'Orfeons no s'improvisa; cal una forta vocació, una pràctica d'anys, un ver temperament i un pregon sentiment i coneixement del que representa aquesta obra musical popular en la nostra terra. En Joan Tomàs reuneix totes aquestes qualitats tan difícils de trobar en una sola persona: ell formà part del cor de nois de l'Orfeó Català fins que la veu li féu el canvi; després continuà cantant en la secció d'homes. I mentrestant anava completant seriosament la seva formació musical fins esdevenir un músic complert. Així en Joan Tomàs ha aconseguit ésser un model de mestre d'Orfeons. Ell, dominant aquest art nobilíssim de la música; ell, vivint sempre en l'amor i en la pràctica de l'art choral; ell, nasquent i revivint sempre en el fogar pairal dels nostres orfeons, que sent tot l'enamorament, en cospa tot el seu sentit profund i per això és per amor i per vocació que exerceix fa temps el mestratge choral en nostra terra. I si en Joan Tomàs com a artista és complert, com a home és el resultat d'aquesta educació que suament penetra fins al fons de l'ànima dels que exerceixen encisats aquest art pairal sia com a mestres sia com a cantaires. El mestre Tomàs té cor i ànima formats en aquest ambient nobilíssim dels orfeons de Catalunya; artísticament n'ha après tots els secrets i humanament l'embolcalla l'aureola d'aquella gran simpatia que encomana aquesta gran obra moral educadora del nostre poble."
(Paraules de Lluís Millet i Pagès. Revista Musical Catalana, Maig 1930).

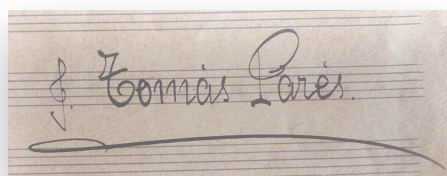
"L'Escola Choral cantà amb una molt notable fusió i excel·lent equilibri de les veus. Aquestes són emeses amb facilitat i sense esforç. Aquesta naturalitat en l'emissió, junt amb la justesa d'afinació, mostren la tasca preada del mestre Tomàs i dels seus fidels seguidors. Cridà poderosament l'atenció la bella qualitat de la veu dels tenors (corda que sol ésser un dels punts flacs de molts orfeons). Oi més, l'estil és també sempre just i expressiu, sense, però, cap afectació. Totes aquestes qualitats fan de l'Escola Choral un dels primers orfeons catalans. Ll. M. M." (Revista Musical Catalana. Abril 1933).

"Modest i humil, enemic acèrrim d'exhibicionismes i espectacularitats, treballà intensament, silenciosament i abnegadament tota la seva vida, al servei de la bona música (...). Joan Tomàs fou un sant de la música; un treballador recol·lecte i fecund; un amic noble i sincer; un músic tan culte com inspirat. Amb ell perd, l'Orfeó Català, un valor impossible de substituir i tota la nostra vida musical, un element ben conegut a qui debem profunda gratitud." (A.M.A. La Prens, 9/11/67).

"El mestre Tomàs, educador dels infants. (...) Jo l'havia vist actuar diverses vegades en aquesta seva especialitat i en els seus millors temps: era una delícia el seu tracte amb els infants, la seva tasca en l'educació de l'emissió vocal i en l'ensenyança progressiva del solfeig tradicional que hauria d'ésser la base de l'educació musical dels infants. És un error considerar que l'infant té por al solfeig. La qüestió està en presentar-lo atractiu. Precisament jo crec que l'infant està en el millor període per assimilar-lo. El mestre Tomàs m'havia ensenyat un seu mètode per a la dita ensenyança infantil que crec que encara resta inèdit, i que sens dubte és una prova del seu talent i ductilitat de pedagog." (Lluís M. Millet a "El mestre Joan Tomàs, en el primer aniversari de la seva mort", Guia Musical 1968/69).

"Amb nosaltres havia treballat el mestre Joan Tomàs, que si com a músic era excel·lent, com a home estava dotat d'una mena de do que el feia idoni per tractar amb les criatures. Ell els estimava i la quitxalla el seguien encisats. (...) El mestre Tomàs aconseguí de fer-se seus els alumnes a base de paciència, dolçor, humilitat i uns coneixements de psicologia infantil que no eren gens habituals. A través de la cançó el mestre Tomàs ensenyava la tècnica del cant, i a més s'ho feia venir bé per intercal·lar-hi història, geografia, llegenda, poesia, i tot adobat de manera que amb l'amenitat de la seva paraula els nois s'empassaven les classes com lllaminadures."

(Pere Vergés a Robert Saladrigas a "L'Escola del Mar i la renovació pedagògica a Catalunya. Converses amb Pere Vergés". Ed. 62. Barcelona, 1973).

"Fou ell qui ens donà a conèixer les delicioses melodies que anava a espigolar pels pobles més reculats de Catalunya, pels llogarrets i masos, per les humils cases de pagès de tots els rodals del Pirineu lleidatà, on es conservava, esparpillat però viu, el tresor sense preu d'unes cançons transmeses de generació en generació, conservant-ne la puresa i la frescor d'un origen impossible a determinar (...)."

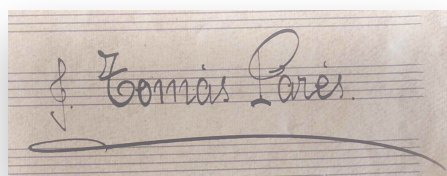
(Lluís Montagut a *"Història Breu de Catellar del Vallès"*. Ateneu Castellarenc, 1983).

"Vaig tenir el gran goig de conèixer el mestre Tomàs. Els darrers anys de la seva vida (1955–1967) coincidiren amb els dels meus estudis musicals i els primers dels meus estudis de musicologia en el CSIC; abans, però, havia estat al seu costat com a noi cantaire de l'Orfeó Català. No seria del tot franc si deixés de dir que per aquell temps les seves composicions i la música tradicional per ell arrangada i harmonitzada, feta amb tota la bonhomia, m'encomanaven serenor i avinença sota el gest fàcil de la seva direcció. L'altre contagi encomanadís d'ell va ser en la meua segona època d'estudis, a través de les converses sobre els treballs de camp, els materials folklòrics, etc. Amb aquella veritable humilitat que feia que t'expliqués les seves activitats amb tots els pros i contres, em va fer interessar vers l'estudi i la recerca del folklore musical.(...) vull constatar que el valer del mestre Tomàs i el seu bon fer han quedat en la seva obra i en el saber de la seva vida".

(Josep Crivillé i Bargalló, 2004, a *"L'Arxiu Joan Tomàs i Parés"* i *"Comentari"*. RIDEDEC n. 40. Departament de Cultura).

"A Esplugues aconseguí arreplegar un centenar de cantaires, repartits en tres seccions: infantil, dones i homes. Joan Tomàs va promoure amb molt entusiasme la formació infantil, a la qual aplicaria el sistema educatiu musical, basat en el mètode Dalcroze, que arribà a Catalunya de la mà de Joan Llongueres. Tomàs s'implicà també en l'educació dels adults, fent ell mateix classes de solfeig per als cantaires, mostrant la importància de la formació musical tant dels adults com dels més petits."

(Conferència de Marta de Planell i Mas i Roser Vilardell i Tarruella, 2009, al Museu Can Tinturé d'Esplugues de Llobregat).

ORGANITZACIÓ

- Comissariat

Liliana Tomàs i Roch

Músic, mestra i gestora cultural.

Ha treballat en la gestió, producció i direcció de diferents projectes culturals de música, teatre i dansa.

Ha gestionat el procés de recull, classificació i posterior donació del Fons Documental de Joan Tomàs i Parés al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Des de fa dos anys està treballant en la recopilació, revisió i edició de les partitures de Joan Tomàs i Parés.

Està creant i editant el contingut dels vídeos del canal de youtube del Mestre Joan Tomàs i Parés que actualment conté trenta-cinc entrades.

Està dirigint l'edició de diverses publicacions de Joan Tomàs com ara "El cançoner de Les Planes d'Hostoles", "Cançoner de Nadal", i "Recull d'articles i conferències".

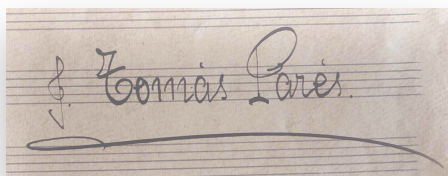
Ha creat i redactat la web del Mestre Joan Tomàs i Parés i n'ha realitzat diferents conferències.

- Comissió científica

S'està treballant en una proposta de diferents persones relacionades amb els diversos àmbits de la trajectòria professional de Joan Tomàs i que en tenen coneixement.

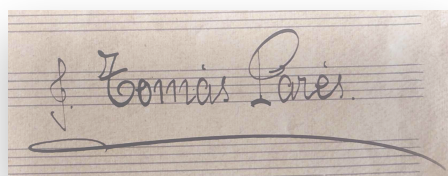
- Entitats adherides

Estem en el procés d'acollir aquelles entitats que per proximitat a la figura del mestre Tomàs, per diferents motius, vulguin adherir-se a aquest projecte i hi donin suport cadascuna des de les seves possibilitats.

Entitats que ja hi estan col·laborant o que han mostrat la voluntat de voler-hi participar:

Agrupació Cultural Folklòrica Barcelona
Agrupació Excursionista de Catalunya
Ajuntament d'Alcover
Ajuntament d'Esplugues de Llobregat
Ajuntament de Les Planes d'Hostoles
Ajuntament de Folgueroles
Ajuntament de Sant Martí d'Albars
Ajuntament de Terrassa
Associació Cultural FesTaFesta
Associació Joan Manén
Biblioteca de Catalunya
Centre Artesà Tradicionàrius
Centre de Documentació de l'Orfeó Català (CEDOC)
Congrés Nacional de Música D'Arrel
Contrapunto Vocale
Convent de les Arts d'Alcover
Cor Montserrat de Terrassa
Corrandes són corrandes
Dansàneu
Enderrock
Esbart Català de Dansaires
Esbart dansaire de Rubí
Esbart Marboleny
Escolania de Montserrat
Espluga Viva
Festival de Llegendes de Catalunya
Fira Mediterrània
Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca (PEHOC)
Produccions Clau de Lluna
Projecte Càntut
Revista Canemàs
Secretariat de Corals Infantils de Catalunya (SCIC)
Sons de la Mediterrània
Tornaveu Associacionisme i Cultura

PROGRAMACIÓ

- Acte d'inauguració de l'Any Joan Tomàs i Parés, divendres 5 de març al Centre Artesà Tradicionàrius:

- **Conferència** a càrrec de Liliana Tomàs i Roch, comissària de l'Any Joan Tomàs i Parés i néta del mestre: *El Mestre Joan Tomàs i la cançó popular catalana*.

- **Concert**, a les 20 h

JOAN TOMÀS, 125 ANYS DONANT VIDA A LES CANÇONS

"Que les cançons tornin al poble i que el poble les canti"

Joan Tomàs fa 125 anys que dóna vida a les cançons i des dels Festivals Tradicionàrius i Barnasants ho hem volgut recordar. Dalt de l'escenari es reuniran tres generacions i tres territoris: València, Rosselló i Catalunya. Un espectacle coordinat per Carles Belda que tornaran al poble les cançons i faran que les canti. Belda s'acompanyarà de la veu de Gisela Bellsolà i de la guitarra de Sandra Monfort per tornar a la vida les tonades recollides pel mestre Tomàs i ens en faran partíceps.

Gisela Bellsolà: veu // Sandra Monfort: guitarra i veu // Carles Belda: acordió, veu

- **Exposició** itinerant: *Música de tot cor - Joan Tomàs i Parés 1896 - 1967*

Des de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural s'oferirà una exposició itinerant que si es vol s'ha de sol·licitar.

L'exposició fa un recorregut per les diferents facetes en les que Joan Tomàs va destacar donant a conèixer així la seva figura, obra i mestratge.

- **Concert**, divendres 26 de març: *Camí de cançons*

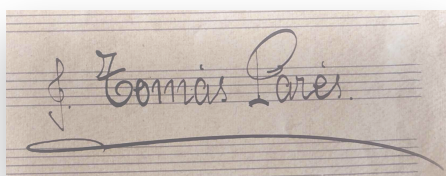
Organitzat per l'Associació Joan Manén dins el seu Cicle *Els teus clàssics*

Conferència i recital de veu i piano

A les 18:30 h. Sala Oriol Bohigas (Ateneu Barcelonès)

Laura Brasó, soprano; Anna Crexells, piano; Liliana Tomàs, conferenciant

Composicions de Joan Tomàs i harmonitzacions de cançons populars catalanes també recollides per ell, intercalades amb d'altres obres de Josep Lluís Guzmán, Francesc Pujol, Joan Llongueres, Lluís Maria Millet i Baltasar Samper.

- Conferències que es podran sol·licitar:

El Mestre Joan Tomàs i Parés: vida, obra i mestratge

Joan Tomàs i Parés, mestre d'orfeons

Joan Tomàs i la cançó popular catalana

Joan Tomàs a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

- Audiovisual documental sobre la figura i obra del Mestre Joan Tomàs i Parés.

- Publicació de la web oficial feta per la família Tomàs: www.mestrejoantomas.cat

- Activitat al canal de Youtube: Mestre Joan Tomàs i Parés

- Concerts disponibles:

- *Camí de cançons*. Associació Joan Manén. Composicions de Joan Tomàs i harmonitzacions de cançons populars catalanes també recollides per a ell, intercalades amb d'altres obres de Josep Lluís Guzmán, Francesc Pujol, Joan Llongueres, Lluís Maria Millet i Baltasar Samper.

- *Traditional Catalan Songs For Voice, Lutes and Viols*. Melodies tradicionals catalanes per a veu, amb la soprano Marta García Cadena, i el conjunt d'instruments renaixentistes i barrocs The Canigó Early Music Ensemble. Arranjaments de William Waters.

- Edicions en les que s'està treballant:

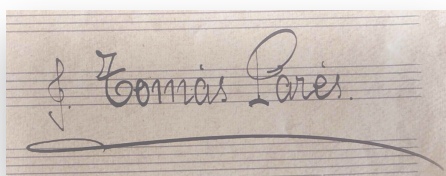
Cançons de Nadal de Joan Tomàs i Parés

Al mestre Tomàs li agradava molt el Nadal. Va escriure moltes cançons de Nadal i va fer escrits i conferències parlant de les cançons populars nadalenques.

Edicions i escrits de Joan Tomàs

Recopilació en una sola edició digital. Escrits i conferències de folklore i pedagogia.

Cançons tradicionals harmonitzades per Joan Tomàs i Parés

- Projectes previstos per mitjans d'octubre:

Espectacle: *Poble que canta no pot morir - Retornem les cançons al poble*

Recorregut pels pobles del Cançoner Popular. Itinerari de les missions de recerca que Joan Tomàs va realitzar per l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.

Presenta: Liliana Tomàs.

Concert: Grup Niu, del Col·lectiu Les Arts Unides SCCL (Produccions Clau de Lluna) amb: Alba Tomàs: veu i acordió diatònic; Eloi Tomàs: veu, guitarra, flauta travessera i saxo; Joan Tomàs: contrabaix i guitarra; Francesc Tomàs "Panxito": viola lírica i llaüt.

Aire, que me'n dones aire - Les cançons de Les Planes d'Hostoles

(2022, Cent anys d'aquesta missió, cent anys d'aquestes cançons)

Concert de cançons recollides a Les Planes d'Hostoles per Joan Tomàs i Joan Llongueres, per l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, el 1922.

Concert a càrrec de: Jaume Arnella, veu i guitarra; Ferran Martínez, acordió; Toni Oró, clarinet; Rafael Sala, contrabaix.

Cançons al vol - Composicions i harmonitzacions

(Joan Tomàs, un músic d'Arrel Tradicional)

Joan Tomàs va ser un músic català, amant de les cançons populars.

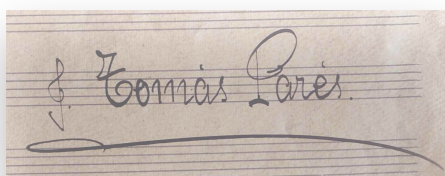
Les seves composicions estan impregnades d'elements que fan alusions a la música tradicional catalana. Igualment, va harmonitzar unes cent-trenta cançons recollides per ell mateix. Amb aquest concert es vol presentar una mostra de cançons composades o harmonitzades per Joan Tomàs juntament amb altres cançons de Joan Manén i Albert Guinovart, com a compositors catalans contemporanis.

A càrrec de: Marta Garcia Cadenes, soprà i Jordi Humet Alsius, piano

Concert coral: *Resplendor de Nadal - Concert Cançons de Nadal*

Joan Tomàs va compondre moltes cançons pels concerts de Sant Esteve de l'Orfeó Català i per altres cors. Aquest concert es proposa amb l'objectiu de donar a conèixer part de l'obra coral de Joan Tomàs i algunes de les seves cançons de Nadal.

A càrrec de la Coral Contrapunto Vocale dirigida per Josep Miquel Mindán.

- S'estan dissenyant diverses propostes amb:

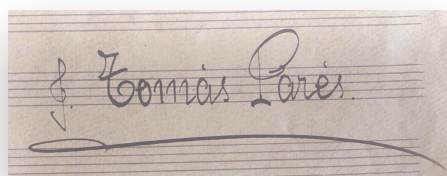
- Dansàneu 2021
- Ajuntament d'Esplugues i Espluga Viva
- Ajuntament de Terrassa, Cor Montserrat i altres
- Càntut 2021
- Taller/concert de cançons recollides i/o harmonitzades per Joan Tomàs. A càrrec de Ramon Manent
- Convent de les Arts d'Alcover - Ajuntament d'Alcover

- Pel 2022:

Edició del Cançoner de Les Planes d'Hostoles, Tomàs-Llongueres, el 1922.

Cent anys d'aquesta missió.

A càrrec de Jaume Arnella, Josep García, Joan Figueres i Liliana Tomàs. Amb l'Ajuntament de Les Planes d'Hostoles, el Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i l'Esbart Marboleny.

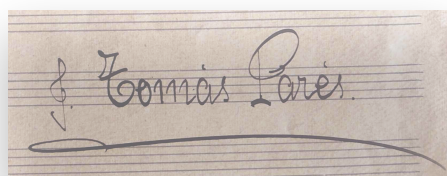
GALERIA

Josep Casals Cirera, l'Hereu Mill, i Joan Tomàs.
Missió de recerca a la Casa de Caritat de Barcelona,
1927. Fons JTP

El Vendrell, any 1927. Joan Tomàs recollint tonades amb Antoni
Claramunt, 82 anys, de la colla dels Romees. Fons JTP

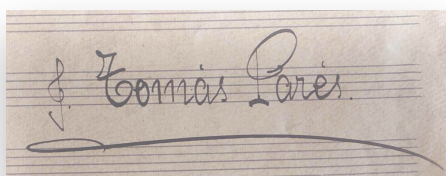

Joan Tomàs dirigint una emissió en directe a Ràdio Barcelona. Fons JTP

Joan Tomàs dirigint, Salvador Puga a l'harmònim. Fons JTP

Joan Tomàs amb els alumnes del Col·legi Jesuïtes de Sarrià, fent la processó del Dia del Ram. Fons JTP

Joan Tomàs tocant l'orgue. Fons JTP

